

Jonathan Swift

GULLIVEROVE CESTY

ILUSTROVAL
PETER UCHNÁR

GULLIVEROVE CESTY

Jonathan Swift

GULLIVEROVE CESTY

PRELOŽIL VIKTOR KRUPA
ILUSTROVAL PETER UCHNÁR

slovart

© Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., 2023
Translation © Viktor Krupa (heirs), 2023
Illustrations © Peter Uchnár, 2023

VYDAVATEĽ ČITATEĽOVI

Autor týchto ciest, pán Lemuel Gulliver, je môj starý a dôverný priateľ; z matkinej strany sme tiež príbuzní. Vari pred tromi rokmi sa pánovi Gulliverovi zunovali davy zvedavcov, čo za ním chodievali do Redriffu, a kúpil si neďaleko Newarku, vo svojom rodnom kraji Nottinghamshire, neveľký pozemok s útulným domom. Dnes tam žije v ústraní, teší sa však veľkej úcte svojich susedov. Hoci sa pán Gulliver narodil v Nottinghamshire, kde býval jeho otec, sám mi povedal, že jeho rodina pochádzala z Oxfordshiru. To sa mi potvrdilo pri návšteve Banbury v tom grófstve, kde som si na cintoríne všimol viacero hrobiek a pomníkov s menom Gulliver.

Prv ako odišiel z Redriffu, prenechal mi do opatery nasledovné listiny a dovolil mi narábať s nimi podľa vlastnej úvahy. Tri razy som si ich pozorne prečítal. Sú napísané veľmi jednoduchým a nenáročným štýlom; a našiel som na nich jedinú chybu – na spôsob cestovateľov sa pisateľ priveľmi zamerlal na podrobnosti. Celé dielo pôsobí pravdivo. Autor bol taký známy svojou pravdovravnosťou, že tá sa medzi susedmi v Redriffe stala príslovečnou. Keď niekto niečo tvrdil, vyhlásil, že je to taká pravda, akoby to bol povedal pán Gulliver.

Na radu niekoľkých vážených osôb, ktorým som s autorovým dovolením ukázal tieto písomnosti, odvážim sa ich teraz sprístupniť ľuďom. Azda sa aspoň načas stanú lepšou zábavou našim mladým šľachticom než ošúchané politické a stranícke zlátaniny. Tento zväzok by bol prinajmenšom dvojnásobne väčší, keby som sa nebol odvážil vyškrtnúť nesčíselné pasáže týkajúce sa vetrov a príbojov, vrtochov kompasov a zmien kurzov na rôznych plavbách spolu s presnými popismi riadenia lode za búrok v námorníckom štýle ako aj informácií o zemepisných dĺžkach a šírkach. Preto mám dôvod obávať sa, že pán Gulliver bol azda štipku nespokojný. Ja som si však predsavzal prispôbiť dielo podľa možnosti čo najväčšími bežným schopnostiam čitateľov. Pravda, ak moja neznalosť námorných záležitostí vyústi do omylov, budem za ne zodpovedný iba ja. A ak ktorýkoľvek cestovateľ bude zvedavý na dielo ako celok, tak ako vyšlo z autorovej ruky, ochotne mu vyjdem v ústrety.

Čo sa týka ďalších podrobností o autorovi, čitateľ ich nájde na prvých stránkach tejto knihy.

LIST KAPITÁNA GULLIVERA BLÍZKEMU PRÍBUZNÉMU SYMPSONOVI

Dúfam vo Vašu ochotu verejne sa priznať, kedykoľvek Vás o to požiadajú, že ste na mňa veľmi a často naliehali, aby som uverejnil vcelku voľnú a nepresnú správu o svojich cestách, ako aj to, že som Vám dal pokyn najať niekoľkých mladých mužov z ktorejkoľvek univerzity, ktorí by ju usporiadali a upravili jej štýl podobne, ako to na moju radu urobil môj príbuzný Dampier s knihou Cesta okolo sveta. Ale nepamätám sa, že by som Vám bol dal súhlas s tým, aby ste hocičo vynechali, a už vôbec nie, aby ste do knihy niečo dopĺňali. Preto sa zriekam všetkého, čo ste urobili v tomto duchu. Napríklad v príbehu o Akadémii vynálezcov a v niekoľkých úsekoch môjho rozhovoru s mojím hujhnumským pánom ste vynechali viaceré závažné okolnosti, prípadne ste ich podali tak kuso a odlišne, že v nich takmer nepoznávam to, čo som napísal. Keď som Vám minule čosi také naznačil v liste, ochotne ste odpovedali, že ste sa báli niekoho uraziť, lebo ľudia pri moci si náramne dávajú pozor na tlač a dokážu nielen vysvetľovať si veci po svojom, ale aj potrestať za všetko, čo vyzerá ako insinuácia (myslím, že ste tomu tak vraveli). Prepánajána, ale ako ste mohli vzťahovať to, čo som hovoril pred toľkými rokmi a na vzdialenosť vari päťtisíc míľ a v inej krajine, na nejakých Jahuov, ktorí vraj teraz ovládajú stádo, a navyše v čase, keď som ani nepomyslel na nešťastie tých, čo žili pod nimi? Nemám vari dôvod ponosovať sa, keď vidím, ako Hujhnumovia ťahajú na vozoch akurát týchto Jahuov, akoby oni boli hoviadka a tí druhí rozumní tvorovia? A práve toto bolo hlavnou pohnútkou môjho odchodu do ústrania – nechcel som mať na očiach takéto ohavné a opovrhnutiahodné výjavy. Tolko som pokladal za slušné rozpovedať Vám vzhľadom na Vás a na dôveru, ktorú som do Vás vkladal.

Ďalej sa ešte ponosujem na vlastný nedostatok súdnosti, že som podľahol nástojčivým prosbám a falošným argumentom Vaším, ako aj niekoľkých iných osôb, a že som napriek svojej vlastnej mienke súhlasil, aby sa Cesty vydali. Spomeňte si, prosím, ako často som Vás upozorňoval, keď ste zdôrazňovali pohnútku verejného blaha, že Jahuovia sú druh zveri, ktorý je úplne neschopný polepšenia prostredníctvom poučovania či príkladov. A to sa potvrdilo. Veď namiesto toho, aby sa aspoň na našom ostrovčeku skoncovalo so všetkými prechmatmi a neprístoj-

nosťami, ako som sa právom nazdával, po vyše šiestich mesiacoch som sa nepresvedčil, že by moja kniha bola čo len raz na niekoho zaúčinkovala v duchu mojich zámerov. Prial som si, aby ste mi napísali, keď sa vytráti straníctvo a úklady. Keď budú sudcovia vzdelaní a spravodliví, obhajcovia statoční a skromní a budú mať aspoň kvapku zdravého rozumu. Keď budú na Smithfielde plápoľať pyramídy zákonníkov. Keď sa od základov zmení vzdelávanie mladých šľachticov. Keď vyženú lekárov. Keď jahuovské ženy budú prekypovať cnosťou, počestnosťou, pravdovravnosťou a bystrým rozumom. Keď dvory a audienčné sály budú čisté a vyzametané. Keď sa bude odmeňovať um, zásluhy a učenosť. Keď budú všetci, čo prznia tlač prózou či veršami, odsúdení na to, aby sa živilí len vlastnými zlátaninami a smäd zaháňali svojím atramentom. Nádejal som sa, a Vy ste ma v tom povzbudzovali, že budú vykonané tieto a tisíce iných náprav. Veď sa dajú zjavne odvodiť od ponaučení v mojej knihe. A musím podotknúť, že sedem mesiacov vystačí na nápravu všetkých necností a pochybností, ktorým podliehajú Jahuovia, len keby ich povaha bola schopná aspoň nepatrne sa prikláňať k cnosti či k múdrosti. Ale Vy ste na moje listy neodpovedali, hoci som čakal, ba naopak, nášho poslíka ste zaťažovali týždeň čo týždeň pamfletmi a poznámkami a pamätnými spismi a replikami a úvahami, v ktorých ma obviňujú, že očierňujem veľkých štátnikov, že hanobím ľudskú prirodzenosť (tak ju vo svojej prostoduchosti volajú) a znevažujem ženské pohlavie. Zisťujem, že pisatelia týchto hrb papiera sa sami jeden s druhým nezhodujú, lebo viacerí odmietajú uznať, že som autorom svojich Ciest, kým iní zasa robia zo mňa autora kníh, ktoré sú mi úplne cudzie.

Takisto zisťujem, že Váš tlačiar bol taký lajdácky, že si poplietol čas a nesprávne udal dátumy niekoľkých mojich plavieb a návratov – buď neuvádza správne rok, alebo mesiac či deň v mesiaci. A počul som, že pôvodný rukopis načisto vzal skazu po vydaní knihy. Nezostal mi ani jediný druhopis. Napriek tomu som Vám poslal niekoľko opráv, ktoré láskavo použite, keby raz malo vyjsť druhé vydanie. Jednako však za ne neručím, ale prenechávam vec svojim súdnym a nepredpojatým čitateľom, nech si to opravia, ako chcú.

Dopočul som sa, že naši námornícki Jahuovia kritizujú môj matrózsky jazyk ako miestami nesprávny a dnes už nepoužívaný. Nemôžem si pomôcť. Na prvých cestách ešte zamladi ma cvičili najstarší mornári a učili ma rozprávať tak ako oni. Ale odvtedy som zistil, že námornícki Jahuovia – podobne ako pevninskí – si začali vymýšľať nové slová a menia ich každý rok. Pokiaľ sa pamätám, po každom návrate do rodného kraja sa ich staré nárečie natoľko zmenilo, že tomu novému som horko-ťažko rozumel. A pozorujem, že keď ma príde navštíviť nejaký zvedavý Jahu z Londýna, ani on, ani ja nevieme vyjadrovať myšlienky takým spôsobom, aby ten druhý rozumel.

Ak by sa ma vôbec nejako dotkla hana Jahuov, mal by som sa veru prečo ponosovať. Podaktorí majú toľko opovážlivosti, že podľa nich je môj cestopis len obyčajný výmysel, ktorý mám z vlastnej hlavy. A dokonca naznačujú, že Hujhnumovia a Jahuovia nie sú o nič skutočnejší než obyvatelia Utópie.

Veru sa musím priznať, že pokiaľ ide o ľudí z Liliputu, Brobdingragu (lebo takto sa malo to slovo písať, nie nesprávne ako Brobdingnag) a z Laputy, nikdy som nepočul, že by sa hociktorý Jahu správal tak trúfalo a pochyboval o tom, že jestvujú, alebo o tom, čo som o nich rozprával. Veď pravda okamžite zapôsobí na každého čitateľa. A azda je menej pravdy v mojom rozprávaní o Hujhnumoch či Jahuoch, keď je zjavné, že týchto žijú tisíce dokonca aj v našom meste a líšia sa od svojich bratov v krajine Hujhnumov iba v tom, že ich jazyk je len akési blabotanie a nechodia nahí? Písal som o nich preto, aby sa polepšili, nie aby som ich vychvaľoval. Spojená chvála celého ľudského plemena by ma zaujala menej ako erdžanie tých dvoch degenerovaných Hujhnumov, ktorých si chovám v stajni. Pretože hoci sú degenerovaní, ešte vždy mi pomáhajú zlepšovať sa v niektorých cnostiach bez štipky neresti.

Opovažujú sa tieto úbohé živočíchy čo len pomyslieť, že som tak poklesol, aby som bránil vlastnú pravdovravnosť? Hoci som Jahu, v celej krajine Hujhnumov dobre vedia, že zásluhou a vďaka príkladu svojho osvieteného pána som za dva roky (aj keď to uznávam krajne neochotne) striasol zo seba pekelný zvyk klamať, vykrúcať sa, podvádzať a hovoriť dvojzmyselne, ktorý je tak hlboko zakorenený v samotných dušiach celého môjho plemena, a to najmä v Európanoch.

Pri tejto nemilej príležitosti by som mohol spomenúť aj iné ponosy, ale už prestanem trápiť seba aj Vás. Musím sa dobrovoľne priznať, že po poslednom návrate ožili vo mne viaceré zlé vlastnosti mojej jahuovskej povahy. Som totiž v styku s niekoľkými príslušníkmi Vášho druhu, čo je nevyhnutné najmä v prípade mojej rodiny. Inak by som sa nikdy neodhodlal pustiť do takého nezmyselného podujatia, akým je náprava jahuovského plemena v našom kráľovstve. Všetkých takýchto neuskutočniteľných plánov som sa však už nadobro vzdal.

2. apríla 1727.

DIEL I.

Cesta do Liliputu

KAPITOLA 1

PISATEĽ ROZPRÁVA O SEBE A O RODINE, O TOM, AKO SA PRVÝ RAZ DAL ZLÁKAŤ NA CESTY. ♦ STROSKOTÁ, ALE PLÁVANÍM SI ZACHRÁNI ŽIVOT. ♦ CELÝ A ZDRAVÝ DOSIAHNE BREH V KRAJINE ZVANEJ LILIPUT. ♦ UPADNE DO ZAJATIA A ODVEDÚ HO DO VNÚTROZEMIA.

Môj otec mal nevelký majetok v Nottinghamshire. Bol som tretí spomedzi piatich synov, a keď som mal štrnásť rokov, poslal ma do Emanuelovho kolégia v Cambridgei. Tam som bol tri roky a svedomito sa venoval štúdiám, avšak otec ma zo svojich skromných príjmov nemohol vydržiavať, hoci mi dával nepatrné vreckové. A tak som išiel za učňa k pánu Jamesovi Batesovi, poprednému felčiarovi v Londýne, kde som strávil štyri roky. Otec mi kedy-tedy posielal menšie sumy peňazí, z ktorých som si platil hodiny moreplavby a iných odborov matematiky, osožných budúcim cestovateľom, lebo som vždy veril, že ma čaká taký osud. Keď som odišiel od pána Batesa, vypravil som sa za otcom. Jeho pričinením a s pomocou strýka Johna i ďalších príbuzných som si zadovážil štyridsať libier aj sľub, že mi ročne budú posilať tridsať libier a vydržiavať ma v Leidene. Tam som dva roky a sedem mesiacov študoval fyziku, vediac, že sa mi zide na dlhých cestách.

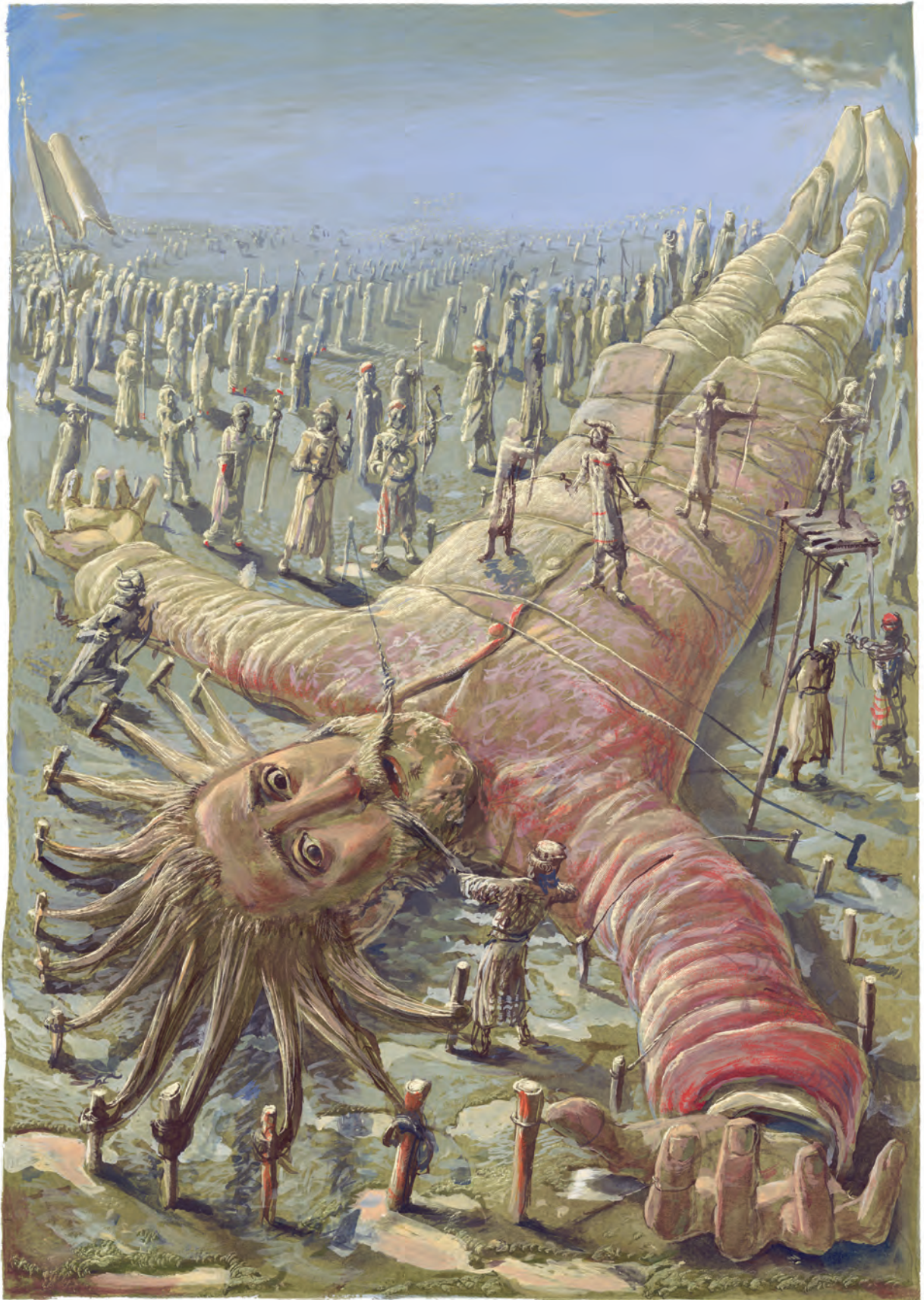
Môj dobrý učiteľ pán Bates ma krátko po návrate z Leidenu odporučil za felčiara na lodi Lastovička. Velil jej kapitán Abraham Pannell. Pod ním som slúžil tri a pol roka a párkrát sa plavil do Levanty a iných končín. Keď som sa vrátil, rozhodol som sa, že sa usadím v Londýne. Pán Bates, môj učiteľ, ma v tom podporoval a odporúčal ma viacerým pacientom. Najal som si domček v Old Jury, a keď mi poradili, aby som nezotrával v mládeneckom stave, oženil som sa so slečnou Mary Burtonovou, druhou dcérou pána Edmunda Burtona, pančuchára na ulici Newgate, a tá mi priniesla štyristo libier vena.

Môj dobrý učiteľ Bates o dva roky skonal, a keďže som mal málo priateľov, nedarilo sa mi. Svedomie mi nedovoľovalo napodobňovať nepekne spôsoby mnohých mojich kolegov, a tak som sa poradil so ženou a s niekoľkými známymi a zaumienil som si, že sa opäť vydám na more. Postupne som bol felčiarom na dvoch lodiach a za šesť rokov som podnikol niekoľko ciest do Východnej a Západnej Indie. Vďaka tomu som sa trochu postavil na nohy. Hodiny voľného času som trávil nad dielami najlepších spi-

sovateľov, starých i nových, a vždy som mal zásobu kníh. Keď som bol na súši, všímam som si mravy a obyčaje ľudí, aj som sa učil jazyky. Išlo mi to hladko, lebo pamäť mi znamenite slúžila.

Posledná plavba sa neveľmi vydarila, a tak sa mi more zunovalo. Povedal som si, že zostanem doma. Z Old Jury som sa presťahoval do Fetter Lane a odtiaľ do Wappingu v nádeji, že nájdem klientelu medzi námorníkmi. Ale nebolo z toho nič. Tri roky som čakal, že sa mi bude lepšie vodiť, ale potom som prijal výhodnú ponuku od kapitána Williama Pricharda, veliteľa Antilopy, ktorý sa chystal do južných morí. Štvrtého mája 1699 sme vyplávali z Bristolu a cesta sa začala veľmi sľubne.

Pre isté príčiny by sa nepatriło unúvať čitateľa podrobnosťami o dobrodružstvách, aké sme zakúsili v tých moriach. Stačí spomenúť, že cestou do Východnej Indie nás prudká víchrica zahnela na severozápad od Van Diemenovej zeme. Prístrojmi sme zistili, že sa nachádzame na tridsiatom stupni a druhej minúte južnej šírky. Dvanásť chlapov z našej posádky umrelo od priveľkej námahy a zlej stravy. Ostatní boli strašne zoslabnutí. Piateho novembra - v tých končinách sa práve začínalo leto - námorníci v hustej hmle spozorovali skalú. Od lode bola vzdialená na pol dĺžky lana, ale fúkal taký silný vietor, že nás hnal rovno k nej a loď sa pri náraze rozdrúzgala. Šiesti sme spustili na hladinu člň, odrazili sme a vzdľaľovali sme sa od lode aj od skaly. Odhadujem, že sme veslovali zo tri míle, ale ďalej sme nevládali, lebo sme boli vyčerpaní od lopoty na lodi. Vydali sme sa teda na milosť a nemilosť vlnám a vari o polhodinu nám prudký závan severného vetra prevrhol člň. Nevieť veru, čo sa stalo s mojimi druhmi z člňa ani s tými, čo sa utiahli na skalú alebo zostali na palube, ale nazdávam sa, že všetci pohynuli. Ja som plával naverímboha, unášaný vlnami a vetrom. Často som sa pokúšal postaviť, ale dno som nenahmatal. Až keď mi život visel na vlásku a nevládal som pokračovať v zápase, zistil som, že dočiahnem na dno. Víchrica zatiaľ hodne poľavila. Dno stúpalo tak pomaly, že som prešiel asi míľu, kým som dosiahol pobrežie. Rátam, že to bolo okolo ôsmej večer. Potom som kráčal ešte takmer pol míle, ale nikde nebolo ani slychu o domoch či obyvateľoch. Bol som natoľko slabý, že som nič nespozoroval. Cítil som sa náramne ukonaný. Únava, horúčava a fľaša pálenky, ktorú som vypil pri odchode z lode, ma klátili na spánok. Lahol som si do trávy - bola veľmi nízka a mäkučká - a nepamätám sa, že by som voľakedy bol spal tuhšie. Keď som sa po dákyh deviatich hodinách zobudil, práve sa rozvidnievalo. Oproboval som vstať, ale nevládal som sa ani pohnúť. Ležal som totiž na chrbte a zistil som, že na obidvoch stranách mám ruky a nohy pevne pripútané k zemi. Takisto som mal priviazané aj dlhé husté vlasy. Cítil som, že zopár tenkých povrázok mi obopína telo od pazúch až po stehná. Mohol som pozerať iba dohora. Slnko začínalo pripekať a mňa z toho rozboleli oči. Okolo seba som počul zmätený huriavk, ale nevidel som

nič len oblohu. O chvíľu som zacítil, že po ľavej nohe mi chodí akýsi živý tvor. Opatrne mi prešiel po prsiach a zastal takmer až pred bradou. Keď som sklopil zrak, ako najväčšmi som mohol, zočil som človečika vysokého necelých šesť palcov. V rukách stískal luk so šípmi a na chrbte mu visel tulec. Vzápätí som pocítil, že za ním sa vypravilo najmenej štyridsať podobných tvorov, aspoň tak som odhadoval. Pojal ma nesmierny úžas a zrúkol som tak hlasno, že všetci v ľaku zutekali. Neskôršie som sa dozvedel, že podaktorí sa zranili, lebo popadali na zem, keď mi zoskakovali z bokov. Zakrátko sa však vrátili a ten, čo sa opovážil pristúpiť tak blízko, že mi videl celú tvár, v obdive zdvihol ruky, vzhliadol na oblohu a vykrikoval vysokým jasným hlasom: „Hekina degul!“ Ostatní opakovali tie slová niekoľko ráz, ibaže vtedy som nerozumel, čo kričia. Čitateľ mi akiste uverí, že po celý čas, ako som ležal, ma všetko nadmieru bolelo. Mocoval som sa, aby som sa vyslobodil, a konečne sa mi podarilo roztrhať špagáty a vykývať kolíky, ktorými som mal pripútanú ľavú ruku. Zdvihol som si ju k tvári a zistil som, akým spôsobom ma spútali. Potom som prudkým pohybom a nehľadiac na ostrú bolesť trochu uvoľnil špagáty, ktorými som mal popriväzované vlasy na ľavej strane, takže som mohol pootočiť hlavu o dva palce. Tí tvorovia však zutekali po druhý raz, ani som ich nestačil zlapať. Vtom sa ozval zvučný, náramne prenikavý výkrik. Keď zanikol, začul som, že ktosi zvolal: „Tolgo fonak!“ V tej chvíli som pocítil, že do ľavej ruky mi vystrelili vyše sto šípov. Pichali ma sťa ihly. Navyše vystrelili druhú salvu do vzduchu, tak ako my v Európe strieľame bomby. Myslím, že mnohé mi dopadli na telo (hoci som ich necítil) a poniektoré aj na tvár, ale tú som si hneď zakryl ľavou rukou. Keď sprška šípov ustala, znehybnel som a žalosťne i bolestivo som zastonal. Len čo som sa znovu začal zmietiť a usiloval sa vyslobodiť, vystrelili novú salvu, väčšiu, ako bola prvá. Podaktorí ma pichali oštepami do bokov, ale našťastie som mal na sebe kabátec z volskej kože, a ten nemohli prederaviť. Usúdil som, že najlepšie urobím, ak budem ticho ležať. Zaumienil som si, že vyčkám noc a potom sa poľahky vyslobodím, veď ľavú ruku som už mal voľnú. A čo sa týka domorodcov, právom som predpokladal, že odolám hocijakému veľkému vojsku, ktoré by prípadne postavili proti mne, ak sú napospol takej postavy ako tí, ktorých som videl. No osud rozhodol inak. Keď si tí ľudkovia všimli, že som sa upokojil, prestali strieľať šípy. Ale podľa hurhaja som odhadoval, že zástup vzrástol. Vo vzdialenosti dákych štyroch yardov, hneď pri pravom uchu, sa vyše hodiny ozýval buchot, akoby čosi robili. Pootočil som hlavu tým smerom, nakoľko mi to dovoľovali kolíky a špagáty, a videl som, že vybudovali lešenie vysoké pol druha stopy. Pojalo štyroch domorodcov a viedli naň dva či tri rebríky. Stadiaľ mi jeden z nich – vyzeral vznešene – predniesol zdĺhavý prejav, z ktorého som nerozumel ani slovíčko. Mal by som však ešte spomenúť, že ten ich pohlavár, prv ako sa rozrečnil, tri razy zvolal: „Langro dehul san!“ (Tieto slová i tie, čo vykrikovali predtým, mi

neskoršie zopakovali a vysvetlili.) Vzápätí prikročili ku mne zo päťdesiati domorodci a poprerezávali špagáty, ktorými som mal pripútanú ľavú stranu hlavy, takže som sa mohol pootočiť doprava a pozorovať rečníka i jeho posunky. Bol asi v stredných rokoch, vyšší ako tí traja, čo ho sprevádzali. Bolo s nimi páža, ktoré mu nosilo vlečku. Zdalo sa mi o čosi väčšie ako môj prostredný prst. Ďalší dvaja stáli pri ňom a podpierali ho. Správal sa ako rodený rečník a všimol som si, že mnohé vety vyslovuje výhrazne, kým iné zasa sľubne, súcitne a láskavo. Odpovedal som mu niekoľkými slovami, ale nanajvýš pokorne. Zdvihol som pritom ľavú ruku aj obidve oči k slnku, ani čo by som si ho volal za svedka. Takmer som zomieral od hladu, lebo naposledy som čosi zhltol pár hodín predtým, ako som opustil loď. Príroda sa tak nástoľčivo hlásila, že som sa neovládal a netrpezlivo (možno proti prísnyim pravidlám slušnosti) som si strkal prsty do úst, aby som naznačil, že chcem jesť. Hurgo (lebo neskoršie som sa dozvedel, že takto volajú veľkého pána) mi veľmi dobre rozumel. Zostúpil z lešenia a rozkázal, aby mi pristavili k bokom zopár rebríkov. Po nich vystúpilo na mňa vyše sto domorodcov. Kráčali mi k ústam s košmi naloženými mäsom, ktoré kázal zadovážiť a poslať kráľ, len čo dostal o mne zvesť. Všimol som si, že je to mäso z niekoľkých zvierat, ale podľa chuti som ich nevedel rozoznať. Boli tam pliecka, stehná a ľadviny, tvarom pripomínajúce baraninu, výborne pripravené, ibaže menšie ako škovránčie krídelká. Hádzal som si ich do úst po dvoch až po troch a zakaždým som zhltol tri pece chleba, veľké ako guľky do muškety. Jedlo mi podávali čo najrýchlejšie a prejavovali tisícoraké známky údivu a úžasu nad mojím vzrastom a apetítom. Potom som im zasa naznačil, že chcem piť. Podľa toho, čo som pojedol, usúdili, že sa neuspokojím s troškou. Boli to dôvtipní ľudkovia a náramne šikovne vytiahli nahor velikánsky sud, prikotúľali mi ho k ruke a vyrazili dno. Hravo som ho vypil na jeden dúšok, lebo neobsahoval ani pol pinty. Nápoj mi pripomínal biele burgundské víno, ibaže bol oveľa lahodnejší. Doteperili mi aj druhý sud. Vypil som ho takisto a posunkami som sa domáhal ďalšieho, ale už mi nemali čo ponúknuť. Po týchto zázrakoch vykrikovali od radosti, tancovali mi po prsiach a jednoducho opakovali tie isté slová: „Hekina degul“. Naznačili mi, aby som zhodil obidva sudy dolu, ale najprv varovali okolostojacich, aby odstúpili. Nahlas vykrikovali: „Borach mevola“. Keď zočili obidve nádoby vo vzduchu, jednoducho zaburácali: „Hekina degul“. Priznávam sa, keď sa mi prechádzali po tele, neraz som už-už podliehal pokušeniu schmatnúť prvých štyridsať či päťdesiat ľudkov, čo mi prídu pod ruku, a tresnúť ich o zem. No spomenul som si, čo som už zakúsil – veď akiste boli schopní aj horšieho – a keďže som im dal svoje slovo, lebo takto som si vysvetľoval vlastnú pokoru, ľahko som odohnal tie predstavy. Navyše som sa cítil zaviazaný za pohostinnosť tým ľuďkom, keď ma tak draho a veľkodušne počastovali. V duchu som sa však nevedel vynačudovať odvahe týchto drobučkých smrteľníkov,

ktorí sa opovažovali loziť a chodiť mi po tele, hoci som mal jednu ruku voľnú, ba ani sa nezachveli pri pohľade na takú ozrutu, lebo istotne som sa im nejavil inakší. Po chvíli, keď si všimli, že už si nepýtam mäso, dostavil sa pred mňa vznešený hodnostár panovníckeho veličenstva. Jeho excelencia sa mi vyškriabala po pravom lýtku na nohu a s dvanásťčlennou družinou mi zamierila k tvári. Hodnostár vytiahol poverovacie listiny opatrené kráľovskou pečatou, strčil mi ich až pod nos a vari desať minút rečnil bez náznaku hnevu, hoci hlas mu znel pevne a rozhodne, a často ukazoval dopredu. Neskôr som zistil, že tým smerom sa v polmíľovej vzdialenosti rozprestiera hlavné mesto. Jeho veličenstvo a rada sa uzhodli, že ma tam majú dopraviť. Odpovedal som niekoľkými slovami, ale nadarmo. A tak som si voľnú ruku položil na spútanú druhú (ale ponad hlavu jeho excelencie, lebo som sa bál, aby som neublížil jemu či dakomu z družiny), potom na hlavu a na telo a naznačil som mu, že túžim po slobode. Zdalo sa, že ma pochopil, lebo pokrútil hlavou na znak nesúhlasu a vystretou rukou zdôraznil, že ma musí odviezť ako zajatca. Ďalej mi dal najavo, že o jedlo ani nápoje nebudem mať núdzu a že budú so mnou zaobchádzať dobre. Znovu som teda oproboval roztrhať putá, ale na tvári aj na rukách ma začali páliť ich šípy a z tých, čo mi uviazli v pokožke, povyhadzovali sa mi pluzgiere. Keď som si všimol, že zástup nepriateľov sa rozrastá, naznačil som im, aby naložili so mnou podľa vlastnej vôle. Vtedy sa Hurgo s družinou vzdialili, správali sa pritom náramne zdvorilo a prívetivo. Onedlho sa strhol krik a často opakovali slová „Peplom selan“. Zrazu som cítil, ako mi dav na ľavom boku natoľko povolil povrazy, že som sa mohol obrátiť na pravú stranu a urobiť zadosť svojej potrebe. Močil som výdatne, na preveľký úžas všetkých okolostojacich. Z mojich pohybov vytušili, na čo sa chystám, a okamžite sa rozostúpili doprava i doľava, aby sa vyhli prúdu, ktorý sa zo mňa hlučne a dravo valil. Predtým mi však natreli tvár aj obidve ruky akousi náramne voňavou masťou, takže o pár minút ma pokožka úplne prestala páliť. Táto okolnosť a navyše výdatné jedlo a nápoje, ktorými som sa posilnil, spôsobili, že som upadol do driemot. Spal som vari osem hodín, aspoň neskôr ma o tom ubezpečovali. A nečudo, veď lekári na panovníkov rozkaz namiešali do sudov s vínom uspávací prostriedok.

Zdá sa, že len čo ma po stroskotaní objavili, poslali o mne panovníkovi zvesť po rýchlom poslovi. Rada rozhodla, aby ma spúтали opísaným spôsobom (rozkaz vykonali v noci, kým som spal), aby mi poskytl hojnosť mäsa i nápojov a aby postavili stroj, ktorým ma prevezú do hlavného mesta.

Možno toto rozhodnutie vyzerá náramne smelé a nebezpečné a som presvedčený, že by tak nepostupoval nijaký európsky kráľ, keby sa mu naskytla podobná príležitosť, no podľa môjho názoru bolo neobyčajne múdre a veľkorysé. Keby sa ma totiž títo ľudovia boli pokúsili zmárniť oštepami a šípmi, zakiaľ som spal, istotne by som sa bol

prebral pri prvom náznaku bolesti a azda by som sa bol tak napajedil a nazbieral toľko síl, že by som bol dotrhal špagáty, ktorými ma spúтали. Potom by veru nemohli odo mňa čakať milosrdenstvo, lebo by sa mi neboli ubránili.

Títo ľudkovia sú znamenití matematici a vďaka priazni a podpore panovníka, ktorý je povestným mecenášom vzdelania, dosiahli veľkú dokonalosť v mechanike. Vládca má viacero strojov, opatrených kolesami, na prevážanie stromov a iných veľkých bremien. V lesoch, kde je dostatok dreva, často stavia velikánske vojnové lode, poniektoré až deväť stôp dlhé, a potom ich na tých strojoch dáva prevážať k moru, vzdialenému tristo či štyristo yardov. Päťsto tesárov a strojníkov sa zaraz dalo do roboty a začali stavať dosiaľ najväčší stroj. Bola to drevená kostra v trojpalcovej výške nad zemou, vari sedem stôp dlhá a štyri stopy široká a pohybovala sa na dvadsiatich dvoch kolieskach. Krik, ktorý som začul, sa strhol po príchode stroja, vypraveného na cestu štyri hodiny po tom, ako som vystúpil na breh. Postavili ho rovnobežne so mnou, ale najväčšmi si lámali hlavy nad tým, ako ma zdvihnúť a uložiť na povoz. Robotníci teda vztýčili osemdesiat kolov, vysokých jednu stopu, okolo krku, rúk, tela i nôh mi opásali popruhy a k nim háčikmi pripevnili veľmi mocné povrazy, hrubé ako špagátiky. Deväťsto najsilnejších chlapov ťahalo povrazy kladkami pripevnenými ku kolom a takto ma za necelé tri hodiny zdvihli, vyložili na stroj a pevne priviazali. Toto všetko som sa dozvedel neskôr, lebo kým oni lopotili, ja som spal, omámený liekom, čo mi naliali do nápoja. Tisícpäťsto najväčších panovníkových tátošov, vysokých okolo štyri a pol palca, ma ťahalo do hlavného mesta, vzdialeného, ako som už povedal, pol míle.

O dáke štyri hodiny nato, čo sme sa vypravili na cestu, prebudila ma náramne smiešna príhoda. Povoz sa na chvíľu zastavil, lebo čosi opravovali, a dvaja či traja mladí domorodci boli zvedaví, ako vyzerám v spánku. Vyškriabali sa na stroj a opatrne sa mi prikradli k tvári. Jeden, bol to gardový dôstojník, mi zastrčil halapartňu ostrým koncom hodný kus do ľavej nozdry. Poštekli ma v nose ako slamka, takže som prudko kýchol. Oni sa však nepozorovane odplichtili preč a ja som sa až o tri týždne dozvedel, prečo som sa tak náhle zobudil. Zvyšok dňa sme prešli veľký kus cesty a v noci sme oddychovali. Po každom boku mi stálo päťsto strážnych, polovica s faklami, polovica s lukmi a šípmi. Pri najmenšom pohybe by boli strieľali. Ráno, keď svitlo, pokračovali sme v ceste a okolo poludnia sme boli dvesto yardov od mestských brán. Panovník aj celý dvor nám vyšli v ústrety, ale vysokí hodnostári za nič na svete nedovolili, aby mi jeho veličenstvo vystúpilo na telo a vystavovalo sa nebezpečenstvu.

Na mieste, kde povoz zastal, týčil sa starobyľý chrám. Pokladali ho za najväčší v celom kráľovstve, no keďže ho pred pár rokmi ktosi zneuctil ukrutnou vraždou, títo ľudkovia ho v náboženskej horlivosti vyhlásili za znesvätený, vydali ho verejnosti a poodnášali z neho všetky ozdoby aj zariadenie. Rozhodli, že v tejto budove ma ubytujú. Hlavná

brána, obrátená na sever, bola vari štyri stopy vysoká a dve stopy široká, takže som cez ňu poľahky preliezol. Pri bráne bol z každej strany oblôčik, necelých šesť palcov od zeme. Do ľavého osadil kráľovský kováč deväťdesiatjeden reťazí, podobných hodinovým retiazkam, aké nosievajú dámy v Európe, a pripútali mi ich k ľavej nohe tridsiatimi šiestimi zámkami. Oproti chrámu pri hlavnej hradskej stála veža vysoká aspoň päť stôp. Panovník v sprievode najpoprednejších dvoranov na ňu vystúpil, aby si ma poobzeral. O tom mi len rozprávali, lebo ja som ich nevidel. Odhadovalo sa, že z mesta sa vyhrnulo do stotisíc obyvateľov, takisto na diváky, a napriek strážam ich najmenej desaťtisíc vyliezlo po rebríkoch na mňa. Čoskoro vyšla vyhláška, ktorá to zakazovala pod trestom smrti. Keď sa robotníci presvedčili, že sa nemôžem odtrhnúť z reťazí, popretínali všetky špagátiky, čo ma spútavali. Vzápätí som sa pozviechal, ale taký smutný som ešte v živote nebol. Keď videli, že som vstal a prechádzam sa, tak zahučali a žasli, že sa to ani vypovedať nedá. Reťaze na ľavej nohe merali vari dva yardy a dovoľovali mi prechádzať sa hore-dolu do kruhu a navyše som mohol zaliezť dnu a vystrieť sa v chráme, lebo boli pripevnené na štyri palce od brány.

KAPITOLA 2

LILIPUTSKÝ PANOVNÍK V SPRIEVODE NIEKOĽKÝCH ŠLACHTICOV NAVŠTÍVI PISATEĽA VO VÄZENÍ. ♦ O PANOVNÍKOVEJ OSOBE A ZOVŇAJŠKU. ♦ VLADÁR VYMENUJE UČENCOV, ABY PISATEĽA NAUČILI JAZYK. ♦ ZÍSKAVA SI PRIAZEŇ MIERNOU POVAHOU. ♦ PREKUTAJÚ MU VRECKÁ A ZHABÚ ŠABĽU A PIŠTOLE.

Keď som sa postavil na nohy, poobzeral som sa okolo seba a priznám sa, že taký utešený pohľad sa mi ešte nikdy nenaskytol. Krajina vôkol mňa vyzerala ako jedna veľká záhrada a ohradené polia, zväčša o rozlohe štyridsiatich štvorcových stôp, pripomínali nesčíselné kvetinové záhony. Tieto role sa striedali s lesmi s rozlohou asi osminy akra a odhadoval som, že najvyššie stromy merali sedem stôp. Naľavo sa mi otváral pohľad na mesto, ktoré vyzeralo sťa kulisa v divadle.

Už pár hodín ma náramne sužovala prirodzená potreba. Nečudo, veď uplynuli takmer dva dni, čo som si naposledy uľavil. Veľmi som trpel, lebo som sa zmietal medzi potrebou a hanblivosťou. V chvate som si spomenul, že zaleziem do domu, a tak som aj urobil. Zavrel som za sebou bránu, zašiel som, pokiaľ mi to dovoľovala reťaz a striasol som sa nepríjemnej ťarchy. No takúto nečistotu som spáchal jediný raz a zostáva mi iba dúfať, že úprimný čitateľ mi to prepáči, najmä keď sa dôkladne a nestranne zahĺbi nad mojím prípadom a tvrdzou, v akej som sa ocitol. Od tých čias som si navykol vykonávať potrebu pod šírým nebom a hneď, ako som vstal, vzdialil som sa, pokiaľ mi to dovoľovala reťaz. Každé ráno sa o mňa svedomito postarali a dvaja služobníci boli povinní odviezť tú protivnú kôpku na fúriku. Nepiplal by som sa toľko vo veci, ktorá azda na prvý pohľad vyzerá malicherná, ale pokladám za nevyhnutné ospravedlniť pred svetom vlastnú náтуру, čo sa týka čistotnosti. Dopočul som sa totiž, že podaktorí nežičlivci ju pri tejto príležitosti aj inokedy radi uvádzali do pochybností.

Keď sa skončilo toto dobrodružstvo, vyplichtil som sa z domu, aby som sa nadýchal čerstvého vzduchu. Panovník už ráčil zostúpiť z veže a blížil sa ku mne na koni. Mohol na to doplatiť, lebo zviera sa postavilo na zadné. Hoci bolo výborne vycvičené, nikdy sa nestalo, že by sa pred ním pohybovalo čosi podobné hore. Vladár však bol významný jazdec a udržal sa v sedle, dokiaľ nepribehli pobočníci a nechytily koňa za uzdu. Jeho veličenstvo potom zoskočilo na zem, obzeralo si ma s veľkým obdivom, ale držalo sa v bezpečnej vzdialenosti od reťaze. Prikázalo kuchárom a stolníkom, čo tam už stáli

prichystaní, aby mi dali jedlo a nápoje. Oni mi to všetko posotili na akýchsi vozíkoch, opatrených kolieskami, až som ich dočiahol. Pobral som si vozíky a raz-dva som všetky vyprázdnil. V dvadsiatich bolo mäso a v desiatich nápoje. Každý vozík mi stačil na dva či tri poriadne hlty. Nápoj z desiatich hlinených fliaš som nalial do jedného vozíka a vypil na jediný dúšok. Takto som povypíjal aj ostatné nádoby. Cisárovná, mladí princovia a aj princezné sedeli obďaleč na kreslách, ale pri príhode s koňom povyskakovali a náhlili sa k panovníkovi, ktorého by som teraz rád opísal. Od ostatných dvoranov je vyšší o šírku môjho nechta, a to samo osebe vyvolávalo u poddaných úctu. Má výrazné mužné črty tváre, habsburgovskú peru a zakrivený nos, olivovú pleť, chodí vzpriamene, telo aj údy má súmerné, pohybuje sa vždy pôvabne a správa sa majestátne. Najlepšie roky mu už pominuli, mal dvadsaťosem a trištvrté roka. Vari siedmy rok panoval veľmi šťastne a poväčšine aj víťazne. Chcel som si ho obzrieť pohodlnejšie, a preto som si ľahol na bok, takže som mu hľadel zoči-voči do tváre. Bol odo mňa iba na tri yardy. Neskôršie som ho však neraz držal na dlani, a tak sa nemôžem pomýliť pri jeho opise. Obliekal sa celkom jednoducho, spoločne ako Ázijčan a spoločne ako Európan, ale na hlave nosieval ľahkú zlatú helmu, vyzdobenú drahými kameňmi a perom na temene. V ruke stískal obnaženú šabľu, aby sa mohol brániť, keby som sa náhodou odtrhol. Bola asi tri palce dlhá, rukoviatka aj pošva boli zo zlata, vykladaná diamantmi. Hlas mu znel prenikavo, ale veľmi jasne a zreteľne, a počul som ho dobre, aj keď som vstal. Dámy i dvorania boli napospol parádne vyobliekaní a miesto, na ktorom stáli, pripomínalo sukňu, rozprestretú na zemi a vyšívanú zlatými či striebornými figúrkami. Jeho cisárske veličenstvo sa mi často prihovárало a ja som mu zakaždým odpovedal, avšak jeden druhému sme nerozumeli ani pol slovíčka. Postávali tam aj niekoľkí kňazi a pravotári (poznal som ich podľa odevu), a cisár im kázal, aby sa mi prihovorili. Odpovedal som im všetkými rečami, aké som čo len trochu lámal, a to hornou i dolnou nemčinou, po latinsky, francúzsky, španielsky, taliansky, ba aj v jazyku lingua franca, ktorým sa dorozumievajú v Levante. Ale daromne. O dáke dve hodiny sa dvor vzdialil a pri mne ponechali silné stráže. Tie ma chránili pred nepríjemnosťami a pravdepodobne aj pred zlomyseľnosťou luzy, ktorá by ma v mihu bola obklopila, len čo by jej to boli dovolili. Viacerí boli takí opovážliví, že strieľali do mňa šípami, keď som sedel na zemi pred dvermi. Jeden šíp mi preletel tesne popri ľavom oku. Plukovník však dal zatknúť šesť hlavných nesprátníkov a vyhútal pre nich najpríhodnejší trest: kázal ich spútať a odovzdať mne. Vojaci splnili rozkaz a postrčili mi ich tupými koncami pík. Všetkých som ich schmatol pravou rukou, piatich som si vopchal do vrecka na kabáte a tváril som sa, že šiesteho chcem zjesť zaživa. Ten úbožiak ukrutne zvrieskol, aj plukovník a dôstojníci veľmi trpeli, najmä keď videli, že som vytiahol vreckový nožík. No čoskoro som rozptýlil ich obavy. Pousmial som sa, chytro som

poprerezával povrázky, ktorými bol spútaný, a opatrne som ho postavil na zem; človečik hneď vzal nohy na plecia. Takisto som naložil s ostatnými a rad-radom som ich povyberal z vrečka. Všimol som si, že vojaci aj zvedavci sa ohromne nadchýnali prejavmi mojej dobroty a upovedomili o nich dvor, z čoho som mal nemalý osov.

Navečer som ako-tak vliezol do domu a ľahol som si na zem. Takto uplynuli vari dva týždne. Zatiaľ cisár vydal nariadenie, aby mi zhotovili posteľ. Na vozoch dovezli šesťsto rohoží bežných rozmerov a porozkladali mi ich po dome. Na šírku aj na dĺžku

prichodilo stopäťdesiat rohoží pozošívanych dovedna. Takto uložili na seba štyri vrstvy, ale dlažba z hladkého kameňa ma omínala rovnako. Podľa tých istých výpočtov ma opatrili plachtami, dekami a prikrývkami, dosť obstojnými pre človeka oddávna zvyknutého na tvrdý život.

Keď sa chýr o mojom príchode rozletel po kráľovstve, hrnuli sa ku mne na diváky nespočetné zástupy boháčov, leňochov a zvedavcov. Dediny sa vyľudňovali a istotne by boli trpeli gazdovstvá aj domácnosti, keby jeho cisárske veličenstvo nebolo bývalo zakročilo proti tomuto zmätku viacerými vyhláškami a vládnymi výnosmi. Panovník nariadil, že poddaní, čo ma už videli, musia sa vrátiť domov a bez úradnej priepustky nesmú pristúpiť ku mne bližšie ako na päťdesiat yardov. Ministri takto prišli k slušnému zárobku.

Zatiaľ cisár zvolával časté porady a na nich hŕtali, čo so mnou. Neskoršie ma istý dobrý priateľ, veľmi urodzený človek zasvätený do všetkých tajností, ubezpečoval, že som dvoru spôsobil nemalé ťažkosti. Strachovali sa, že sa vyslobodím z pút, že strava pre mňa bude pridrahá a ktovie či teda nezapríčiním, že v krajine vypukne hlad. Raz sa uzniesli, že ma nechajú zomrieť od hladu, alebo sa ma pohodlne strasú otrávenými šípmi, ktoré mi vystrelia do tváre a do rúk. Potom si zasa uvedomili, že hnilobný zápach z takej obrovskej mŕtvolky by mohol v hlavnom meste vyvolať mor, ktorý by sa rozšíril po celom kráľovstve. Cez túto poradu prišlo k dverám veľkej zasadacej siene niekoľko dôstojníkov. Dvoch pustili dnu a tí vyrozprávali, ako som sa zachoval k šiestim ničomníkom, ktorých som už spomínal. Príhoda zapôsobila na jeho veličenstvo aj na členov rady takým priaznivým dojmom, že vyšla cisárska vyhláška, podľa ktorej všetky dediny v okruhu deväťsto yardov okolo mesta boli povinné posilať mi každé ráno šesť volov, štyridsať oviec a iné potraviny, okrem toho primerané množstvo chleba, vína a iných nápojov. Jeho veličenstvo im za to platilo pokladničnými potvrdenkami. Panovník žije poväčšine z vlastných majetkov. Len zriedka, vo výnimočných prípadoch, uvaľuje na poddaných dane, a tí sú povinní na vlastné útraty tiahnuť s ním do vojen. Ustanovil mi šesťsto sluhov, určil im mzdy a dal im veľmi príhodne postaviť stany po obidvoch stranách mojich dverí. Ďalej nariadil, aby mi tristo krajčírov ušilo oblek tamojšieho strihu. Šiesti poprední učenci jeho veličenstva ma mali učiť jazyk. Rozhodol ešte, že cisárske kone, šľachtické kone a gardové oddiely budú často cvičievať v mojej prítomnosti, aby si na mňa navykli. Všetky rozkazy svedomito plnili a za tri týždne som dosiahol značný pokrok v ich reči. Cisár mi medzitým preukazoval milosť častými návštevami a ochotne pomáhal učiteľom pri vyučovaní. Už sme sa pomaly začínali zhovárať a prvé slová, ktoré som si osvojil, boli, aby mi láskavo daroval slobodu. Túto prosbu som deň čo deň opakoval na kolenách. Z jeho odpovede som vyrozumel, že časom sa všetko vyrieši, že bez súhlasu rady nemôže na to pomýšľať a že najprv musím „Lumos

kelmin pesso desmar lon emposo“, to jest, uzavrieť s ním a s jeho krajinou mier. Vraj sa budú ku mne správať vždy vládne a poradil mi, aby som si trpezlivosťou a skromnosťou získal u neho aj u poddaných dobré meno. Ospravedlňoval sa mi za to, že nariadil svojim úradníkom, aby ma podrobili prehliadke: akiste však nosím pri sebe dajaké zbrane, a ak rozmermi zodpovedajú takej mohutnej postave, nepochybne sú nebezpečné. Odpovedal som, že učiním jeho veličenstvu po vôli, a bol som ochotný povyzliekať sa a poprevracať v jeho prítomnosti všetky vrecká. Poznamenal, že podľa zákonov krajiny prehliadku musia vykonať dvaja úradníci. Chápe, že bez môjho súhlasu a pomoci by si neporadili, a keďže nepochybuje o mojej šľachetnosti a spravodlivosti, zverí mi úradníkov do rúk. Všetko, čo mi odoberú, dostanem nazad, keď budem odchádzať z krajiny, alebo mi zaplatia sumu, ktorú si sám stanovím. Vzal som obidvoch úradníkov do dlaní, vopchal som ich najprv do vreciek na kabáte a potom do všetkých ostatných s výnimkou dvoch malých vrecúšok a jedného tajného vrečka, ktoré som si nechcel dať prekutávať, lebo som v nich mal drobné potreby, čo mali cenu iba pre mňa. V jednom vrecúšku som nosil strieborné hodinky a v druhom zopár dukátov v peňaženke. Títo páni mali so sebou pero, atrament a papier a spísali presne všetky veci, ktoré našli. Keď boli s tým hotoví, požiadali ma, aby som ich zložil na zem, lebo správu chceli odovzdať cisárovi. Neskôr som si správu preložil do angličtiny a doslova znie takto:

Imprimis, v pravom kabátovom vrecku „veľkého človeka Hory“ (takto tlmočím slová Quinbus Flestrin) sme po veľmi dôkladnej prehliadke objavili iba jediné kusisko hrubej látky, natoľko veľkej, že by mohla slúžiť vášmu veličenstvu ako koberec v hlavnej dvorane. V ľavom vrecku sme uvideli ozrutnú striebornú truhlicu opatrenú vrchnákom z toho istého kovu, ale nevládali sme ju zodvihnúť. Požiadali sme ho, aby truhlicu otvoril, a keď jeden z nás do nej vkročil, vyše kolien sa zaboril do akéhosi prachu. Ten sa nám sčasti zvrátil do tváří a obidvaja sme sa rozkýchali. V pravom vrecku na veste sme našli ohromný zväzok bielych tenkých látok, poskladaných do hrúbky troch chlapov, previazaných silným lanom a popísaných čiernymi značkami. Dovoľujeme si súdiť, že je to písmo. Každá litera je veľká ako polovica dlane. V ľavom vrecku sme objavili akýsi stroj a z jeho zadnej časti vyčnieva dvadsať dlhých kolov, ponášajúcich sa na palisády pred dvorom vášho veličenstva. Hora si týmto strojom češe vlasy. Neunúvali sme ho zakaždým otázkami, lebo sme sa presvedčili, že nám horko-ľazko rozumie. Vo veľkom vrecku na pravej strane prostredného odevu (takto prekladám slovo ranfu-lo, to jest moje nohavice) sme uvideli dutý železný stĺp asi do výšky chlapa, zapustený do hrubého dreva, väčšieho ako stĺp. Z jednej strany stĺpa trčali ozrutné kusy železa, vyrezávané do čudných tvarov, ale nevedeli sme, čo si o tom máme myslieť. V ľavom vrecku bol druhý prístroj toho istého druhu. V menšom vrecku na pravom boku

ležalo zopár okrúhlych ploských kusov bieleho a červeného kovu rozličnej hrúbky. Podaktoré biele kusy, očividne strieborné, boli také veľké a ťažké, že sme ich my dvaja horko-ťažko nadvihli. V ľavom vrecku boli dva čierne nepravidelné stĺpy, a keď sme stáli na dne vrecka, ledva sme im dočiahli na vrch. Jeden bol uzavretý a zdalo sa, že je zhotovený z jedného kusa, ale na hornom konci druhého sme videli akúsi bielu okrúhlu hmotu, približne dva razy takú veľkú ako naše hlavy. V každom kuse bola zapustená obrovská oceľová platňa. V obave, že by to mohli byť nebezpečné stroje, prikázali sme mu, aby nám ich ukázal. Vybral ich z puzdier a povedal nám, že doma vo vlasti si jedným strojom holieva bradu a druhým krája mäso. Do dvoch vrecák sme nemohli vliezť. On im hovorí vrecúška a sú to dve veľké štrbiny vyrezané do hornej časti jeho prostredného otvoru, zovreté tlakom brucha. Z pravého vrecúška mu visela veľká strieborná reťaz, na ktorej bol akýsi čudesný stroj. Pokynuli sme mu, aby tú vec na konci reťaze vytiahol. Vyzeralo to ako guľa, odpoly zo striebra a odpoly z priezračného kovu. Na priezračnej strane sme videli nezvyčajné značky, zakreslené do kruhu. Nazdávali sme sa, že sa ich môžeme dotknúť, ale prsty sa nám zastavili na tej priesvitnej hmote. Priložil nám stroj k ušiam; vydával neprestajný hukot ako vodný mlyn. Usúdili sme, že je to buď dajaké neznáme zviera, alebo boh, ktorému sa klania. No väčšmi sa prikláňame k druhej domnienke, pretože nás ubezpečoval (ak sme mu dobre rozumeli, keďže sa vyjadruje veľmi nedokonale), že zriedkakedy niečo vykoná, ak sa neporadí s tým čudom. Vraví mu veštec a povedal, že ukazuje čas na všetko, čo v živote robí. Z ľavého vrecúška vybral sieť, ktorá by stačila aj rybárovi, ale otvára sa a zatvára ako peňaženka, a on ju aj na to používa. Dnu sme našli niekoľko ťažkých kusov žltého kovu. Ak sú z čistého zlata, istotne majú nesmiernu cenu.

Keď sme mu takto podľa príkazov vášho veličenstva svedomito poprezerali všetky vrecká, všimli sme si, že je v drieku prepásaný opaskom z kože dajakého obrovského zvieraťa. Po ľavom boku mu visela na opasku šabľa dlhá ako päť chlapov a po pravom taška či vreco rozdelené na dve priehradky. Do každej by sa zmestili traja či štyria poddaní vášho veličenstva. V jednej priehradke sa nachádzalo niekoľko gulí z náramne ťažkého kovu, veľkých približne ako naše hlavy, ktoré udvihne len mocná ruka. Druhá priehradka obsahovala hŕbu akýchsi čiernych zŕn, ale tie neboli mimoriadne veľké ani vela nevážili, lebo v priehrástí sme ich udržali vyše päťdesiat.

Toto je presný zoznam vecí, ktoré sme našli u človeka Hory. Správal sa k nám veľmi zdvorilo a preukazoval náležitú úctu nariadeniu vášho veličenstva. Podpísali a opatrili pečatou na štvrtý deň osemdesiateho deviateho mesiaca požehnanej vlády vášho veličenstva.

Klefrin Frellok

Marsi Frellok

Keď prečítali súpis cisárovi, ten mi pokynul, hoci veľmi mierne, aby som mu odovzdal tých pár drobností. Najprv si vyžiadal môj handžár. Vytiahol som ho a sňal aj pošvu. Zatiaľ ma na jeho rozkaz obkolesilo tritisíc vybraných vojakov, ktorí ho vtedy sprevádzali a prichystali si luky aj šípy, aby mohli vystreliť. Ja som si to však nevšimol, lebo som hľadel iba na jeho veličenstvo. Potom si želal, aby som tasil handžár. Nádhérne sa ligotal, hoci kde-tu zhrdzavel od morskej vody. Urobil som mu po vôli a v tej chvíli všetci vojaci vykriekli od strachu a od úžasu. Svietilo slnko, a keď som sa šablou zahnal, oslepilo ich to. Jeho veličenstvo je panovníkom veľkomyselným a nedalo sa ohromiť do takej miery, ako som čakal. Nariadilo mi zastrčiť handžár do pošvy a nanajvýš opatrne ho položiť na zem vo vzdialenosti dákych šesť stôp od konca reťaze. Ďalej pýtal dutý železný stĺp, myslel vreckovú pištoľ. Vytiahol som ju, a keďže si to želal, podľa možnosti som mu vysvetlil, ako sa s ňou narába. Nabil som ju len pušným prachom, ktorý mi náhodou v zatiahnutom vrecku nezvlhol (na túto mrzutosť si dávajú veľký pozor všetci rozumní námorníci), a vopred som upozornil panovníka, aby sa nezľakol. Potom som vystrelil do vzduchu. Výstrel vyvolal oveľa väčší úžas ako pohľad na handžár. Stovky chlapov klesli na zem, ani čo by ich bola skosila smrť. Aj cisár sa chvíľu nevedel spamätať, hoci sa udržal na nohách. Obidve pištole som mu odovzdal takým istým spôsobom ako šablú, a napokon aj pušný prach a guľky, len som ho prosil, aby prach držali ďaleko od ohňa, lebo od najmenej iskierky by vzbĺkol a vyhodil do vzduchu cisársky palác. Takisto som mu odovzdal hodinky. Cisár sa o ne náramne zaujímal a rozkázal dvom urasteným príslušníkom telesnej stráže, aby ich doniesli na palici, podobne ako v Anglicku povozníci nosievajú pívne sudy. Nevychádzal z údivu nad neprestajným rachotom a nad pohybom minútovej ručičky, ktorý ľahko rozoznal, lebo títo ľudkovia majú oveľa ostrejší zrak ako my. Vypytoval sa učencov, čo si o tom myslia, ale ich názory sa rozchádzali, a čitateľ sa istotne poľahky dovťípi, že boli ďaleko od pravdy, hoci celkom dobre som im nerozumel. Ďalej som odovzdal strieborné a medené mince, peňaženku s deviatimi väčšími a s niekoľkými menšími zlatkami, nôž a britvu, hrebeň a striebornú tabatierku, vreckovku aj notes. Handžár, pištole a vrecko s pušným prachom odviezli na povozoch do skladov jeho veličenstva, ale ostatné predmety mi vrátili.

Už som spomínal, že som mal tajné vrecko, ktoré uniklo ich pozornosti, kde som si schoval okuliare (zavše ich nosievam, lebo zrak mi dobre neslúži), vreckový ďalekohľad a pár iných drobností. Cisár ich nemohol potrebovať, a preto som si nepokladal za povinnosť vydať mu ich. Báľ som sa, že by sa mi zapotrošili alebo pokazili, keby som im ich bol býval odovzdal.

KAPITOLA 3

PISATEĽ ZABÁVA CISÁRA A ŠLACHTICOV OBIDVOCH POHLAVÍ VEĽMI NEZVYČAJNÝM SPÔSOBOM. ♦ OPISUJE KRATOCHVÍLE NA LILIPUTSKOM DVORE. ♦ DARUJÚ MU SLOBODU ZA ISTÝCH PODMIENOK.

Miernosťou a slušným správaním som si natoľko získal cisára, dvor, ba aj vojsko a všetkých ľudí, že vo mne skrsla nádej na skorú slobodu. Všakovak som sa usiloval podporiť tento priaznivý vývoj. Domorodci krôčik za krôčikom prestávali myslieť na to, že by im z mojej strany mohlo hroziť nebezpečenstvo. Zavše som si ľahol a dovolil piatim či šiestim, aby mi tancovali na dlani. A napokon chlapci aj dievčence smelo chodievali za mnou a hrávali sa mi vo vlasoch na schovávačku. Medzitým som už obstojne rozumel ich reči, ba vedel som aj rozprávať. Cisár si jedného dňa zmyslel, že ma rozptýli niekoľkými predstaveniami, v ktorých vynikajú nad všetky známe národy čo do obratnosti a nádhery. Najväčšmi ma upútali povrazolezci, ktorí tancovali na tenkej bielej niti natiahnutej na dve stopy a dvanásť palcov nad zemou. Dovolím si unúvať čitateľovu trpezlivosť niekoľkými slovami o výstupe.

Túto zábavu pestujú len osoby, ktoré sa uchádzajú o vysoké úrady a o mimoriadnu priazeň dvora. V tomto umení sa cvičia od mladosti a nebývajú vždy urodzeného pôvodu ani všestranne vzdelaní. Ak sa uvoľní dajaký vysoký úrad, buď keď niekto umrie, alebo sa dostane do nemilosti (a to sa často stáva), piati či šiesti uchádzači požiadajú cisára o súhlas, aby smeli zabaviť jeho veličenstvo a dvor tancom na povraze. Úrad dostane ten, ktorý vyskočí najvyššie a pritom nespadne. Veľmi často sa stáva, že panovník vyzve aj významných ministrov, aby ukázali, čo vedia a presvedčili cisára, že nestratili svoje schopnosti. Minister financií Flimnap smie váľať kotrmelce na povraze natiahnutom aspoň o palec vyššie ako ostatní páni v celom cisárstve. Videl som ho robiť niekoľkonásobné salto na drevenej doske pripevnenej k povrazu, ktorý nie je o nič hrubší ako v Anglicku obyčajný špagát. Môj priateľ Reldresal, minister vnútra, je podľa mojej mienky, ak mu nenadŕžam, na druhom mieste hneď za ministrom financií. Ostatní významní hodnostári podávajú viac-menej rovnaké výkony.

Pri týchto zábavách sa často prihodia smrteľné úrazy a veľa z nich je aj zaznamenaných. Sám som videl, ako si dvaja či traja uchádzači dolámali údy. No oveľa väčšie